

Рис. 2 Аналіз асортименту лікарських засобів на основі пантенолу за типом лікарської форми

Також, при вивченні асортименту препаратів на основі АФІ пантенолу було встановлено, що переважна більшість засобів догляду за шкірою після засмаги мають монокомпонентний склад, тоді як засобів комплексного складу вкрай мало.

Висновки. Таким чином, розробка засобу для догляду за шкірою після засмаги з протизапальним ефектом комплексного складу є актуальним та своєчасним завданням сучасної фармації.

Список літератури

1. Державний реєстр лікарських засобів. URL: <http://www.drlz.com.ua/ibp/ddsite.nsf/all/index?opendocument> (дата звернення: 10.12.2020).
2. Компендиум 2015 — Лекарственные препараты / Под ред. В.Н. Коваленко. — К., 2015.
3. Мармоза А. Т. Статистика : підручник. Київ : Ельга–Н, КПТ, 2009. С. 257–284.
4. Статистика : підруч. / С. С. Герасименко та ін. ; під наук. ред. С. С. Герасименка. 2–е вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2000. 467 с.
5. Теорія статистики : навч. посіб. / Г. І. Мостовий та ін. Харків : Вид-во Хар. РІ УА ДУ «Магістр», 2002. 300 с.

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ РОЗРОБКИ ЕКСТЕМПОРАЛЬНОГО ФІТОПРЕПАРАТУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФАРМАКОТЕРАПІЇ ПТСР

Тацій Р. Ю., Ромась К. П., Ковальова Т. М.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

Вступ. На сьогодні згідно результатам моніторингу здоров'я нації, опублікованим Міністерством охорони здоров'я України, найбільшу частку

серед загальної структури захворюваності займають психічні розлади, на другому місці серцево-судинні, на третьому - онкологічні захворювання.

Актуальність вирішення вказаного питання шляхом психотерапевтичної та фармакотерапевтичної допомоги підтверджується різкою зміною позицій у порівнянні з кінцем 2021 року, де перше місце в загальному числі патологій належало серцево-судинним захворюванням (ССЗ), а психічні розлади займали не більше 15 % в загальній структурі захворюваності і не більше 4 % від загальної кількості летальних випадків.

Світова пандемія COVID-2019 вплинула на швидкі темпи поширення тривожно-депресивних розладів та інших психічних захворювань. В теперішній час детально вивчаються аналогічні показники психічного здоров'я українців, які викликані подіями кінця лютого 2022 року, але за попередніми даними встановлено, що ці показники перевищили наслідки пандемії COVID-2019 та вразили більше ніж 90 % дорослого населення країни.

В рамках досліджень психологічного здоров'я українців встановлено, що найрозповсюдженішою патологією серед усіх клінічних груп пацієнтів на сьогодні є посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).

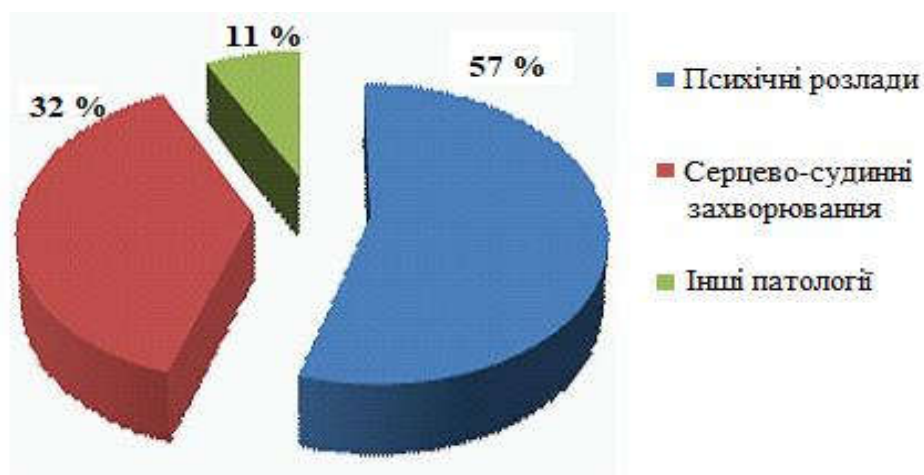
Національна політика у сфері психічного здоров'я України в 2022 році спрямована на формування та реалізацію збільшення доступності для населення країни кваліфікованої психологічної та психотерапевтичної допомоги. Також вагомим фактором збереження психологічного здоров'я нації є забезпечення доступу до лікарських засобів (ЛЗ) різних фармакологічних груп, що застосовуються у рамках проведення фармакотерапії зазначених патологій.

ПТСР та його наслідки потребують детального пошуку нових та перспективних активних фармацевтичних інгредієнтів для створення ефективних та доступних ліків.

Мета дослідження. Аналіз сучасного стану захворюваності та поширеності психічних розладів в Україні, оцінка доступності ЛЗ для пацієнтів із діагностованим ПТСР, теоретичне обґрунтування актуальності розробки складу та технології екстемпорального фітопрепарату на основі екстракту ашваганди.

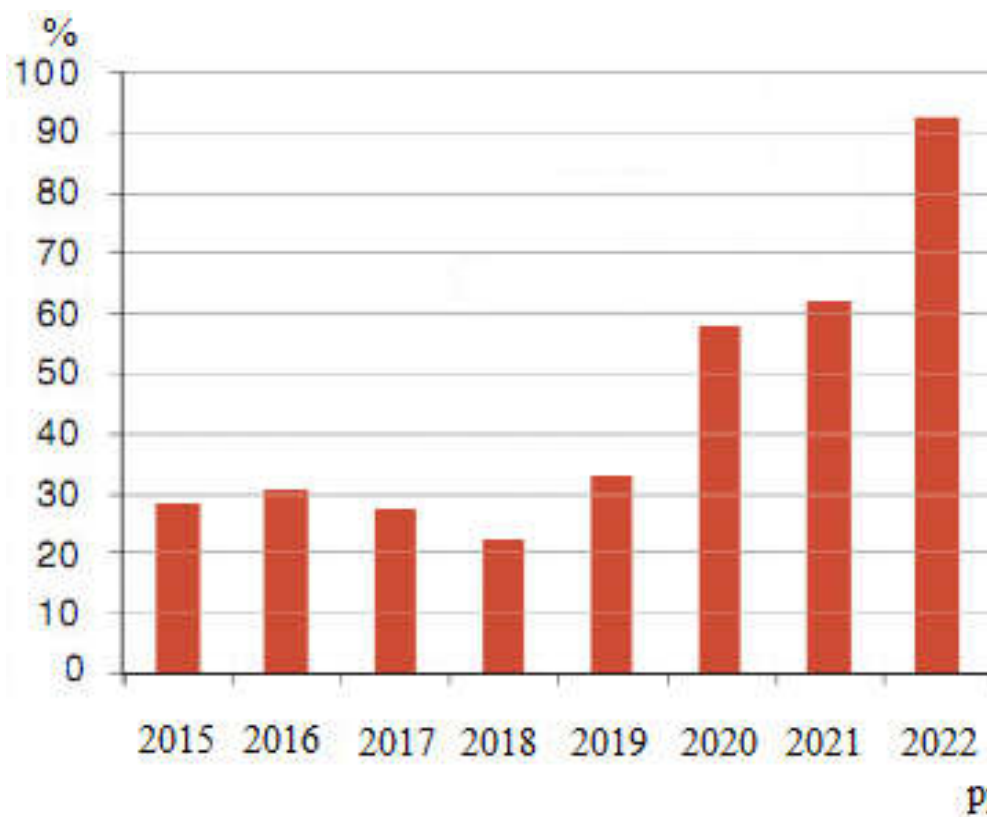
Методи дослідження. На основі проведеного аналізу сучасного стану захворюваності та поширеності психічних розладів у пацієнтів різних клінічних груп згідно офіційним даним Центру психічного здоров'я і Міністерства охорони здоров'я України, номенклатури лікарських засобів, що представлені на фармацевтичному ринку України згідно Державного реєстру лікарських засобів, встановлено доцільність розробки екстемпорального фітопрепарату на основі екстракту ашваганди.

Основні результати. На сьогодні психічні розлади займають лідируючі позиції в загальній структурі захворюваності, на другому місці серцево-судинні, на третьому – інші захворювання (див. рис. 1). Слід відмітити, що спостерігається зміна позицій у порівнянні з кінцем 2021 року, де найпоширенішими зазначені ССЗ, а психічні розлади займали не більше 15 % в загальній структурі захворюваності і не більше 4 % від загальної кількості летальних випадків.

Рис. 1. Загальна структура захворюваності згідно даним МОЗ України станом на 2022 р.

Згідно даних Центру громадського здоров'я в 2020 році наслідком пандемії COVID-2019 стали швидкі темпи поширення нових випадків депресивних розладів (53,2 млн. або 27,6%) та тривожних розладів (76,2 млн. або 25,6%) [3]. В теперішній час детально вивчаються аналогічні показники психічного здоров'я українців, які викликані подіями кінця лютого 2022 року, але за попередніми даними встановлено, що ці показники перевищили наслідки пандемії COVID-2019 та вразили більше ніж 90 % дорослого населення країни (див. рис. 2).

Рис. 2. Поширення психічних розладів в 2015-2022 рр. згідно даних Центру громадського здоров'я України

Згідно останнім даним МОЗ України щодо сучасного стану захворюваності та поширеності психічних розладів найбільш поширеним серед усіх клінічних груп є посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) — це порушення психічного стану, що може розвинути після травматичної події.

ПТСР проявляється як довготермінова реакція на стрес — за визначенням лікарів, його прояви з'являються через 1-3 місяці після травматичної події (в 75 % випадків), але можуть спостерігатися і через 4-6 місяців. Також підтверджено, що найбільшу схильність до виникнення ПТСР мають жінки віком 20-45 років.

При ПТСР спостерігають такі групи симптомів: уникнення, гіперзбудженість, переживання травматичних подій, проблеми із пам'яттю та емоційною сферою [1, 2].

ПТСР характеризується наявністю наступних проявів:

- постійні нав'язливі думки про травматичну подію;
- постійні думки про власну безпеку, що супроводжуються відповідними діями та вираженими тривожністю та збудженістю;
- уникнення згадок про травматичну подію;
- емоційна порожнеча;
- панічні атаки;
- хронічний біль, головні болі, діарея, відчуття стиснення і печії за грудиною, судоми, біль в попереку.
- недовіра, переконання, що світ небезпечний.
- негаразди в соціалізації;
- зловживання алкоголем, сигаретами та наркотиками;
- руйнування відносин із партнером/партнеркою;
- поява суїцидальних думок.

ПТСР підлягає лікуванню при використанні комбінованої терапії, а саме застосування фармакотерапевтичних та психотерапевтичних заходів.

Враховуючи розповсюдженість та невітні наслідки ПТСР, встановлену шляхом власних досліджень перевагу синтетичних препаратів та виражену недостатність номенклатури фітозасобів на фармацевтичному ринку України серед засобів вибору в рамках фармакотерапевтичних заходів при діагностованому ПТСР, доцільним є створення екстемпоральних капсул на основі екстракту ашваганди [4].

Висновки. На основі проведеного аналізу сучасного стану захворюваності та поширеності психічних розладів серед населення України, оцінки доступності та переваги ЛЗ синтетичного походження для пацієнтів із діагностованим ПТСР, теоретично обґрунтовано актуальність розробки екстемпорального фітопрепарату для здійснення фармакотерапії вказаного психічного розладу на основі екстракту ашваганди.

Список літератури.

1. Колесник М. Тривога та депресія очима фахівців різних спеціальностей // Укр. мед. часопис. – 2019. – Т. 5, № 1. – С. 133.
2. Міністерство охорони здоров'я України. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article/health/scho-treba-znati-pro-posttravmatichnij-stresovij-rozlad>

3. Центр громадського здоров'я. – Режим доступу: https://phc.org.ua/sites/default/files/users/user90/risk_2022_27.pdf
4. Яковлева Л. В., Баглай Т. О., Ткачова О. В., Павленко О. В. Огляд антидепресантів на фармацевтичному ринку України та динаміка їх споживання протягом 2015–2019 років // Фармац. журн. – 2021. – Т. 76, № 3. – С. 3–13.

ПЕРВИННА УПАКОВКА ЗАРЕЄСТРОВАНИХ В УКРАЇНІ ОЧНИХ КРАПЕЛЬ: ОЦІНКА ДЕЯКИХ СКЛАДОВИХ ЯКОСТІ

Фетісова О.Г., Андрюкова Л.М., Шпичак О.С.

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармацевції НФаУ, м. Харків

Вступ. Питання щодо пакування лікарських засобів (ЛЗ) завжди залишається актуальним на різних етапах їх обігу. Первинна упаковка для будь-яких лікарських форм (ЛФ), зокрема очних крапель (ОК), є одним з чинників забезпечення якості, що відповідають за стабільність препаратів в процесі їх зберігання, доставку необхідної дози, зручність у застосуванні, інформування споживача тощо. З розвитком фармацевтичних технологій та маркетингу роль упаковки стала дедалі помітнішою і вже є самостійним об'єктом фармринку, що все більше зацікавлює науковців. Тому, метою даного дослідження став аналіз деяких складових забезпечення якості наявної в Україні первинної упаковки ОК в межах вивчення сучасного стану зареєстрованих ЛП для офтальмології.

Матеріали та методи. Дослідження проводились методом аналізу та узагальнення інформації. Аналіз асортименту пакування очних ЛЗ рідких ЛФ здійснювали з використанням даних ДРЛЗ України, де на травень 2022 року було представлено 268 зареєстрованих ЛП для лікування різних захворювань органу зору. Як характеристики дослідження, що забезпечують відповідні функції, було обрано об'єм наповнення контейнера (особливості фармакотерапії) та матеріал первинного пакування (стабільність ЛЗ в процесі зберігання, зручність застосування) для рідких ЛФ (ОК, суспензії, емульсії).

Результати. За об'ємом наповнення контейнера офтальмологічні ЛЗ представлені цілим спектром варіантів від 0,3 – 2,5 мл для однодозового та багатодозового пакування ЛП без консерванту до 2,5 – 15 мл для багатодозових контейнерів ЛП з консервантом. Основну нішу серед цього різноманітного спектру упаковки ОК займає традиційно використовуване в офтальмології багатодозове пакування у 5 мл та 10 мл з 53,4 % і 23,4 % від загальної кількості контейнерів для рідких ЛФ відповідно. Інші види пакувань незвичного об'єму становлять більше 4 % для 3 мл, та сумарно 1 % для 6 мл, 7,5 мл і 15 мл. Пакування за рахунок контейнерів у 2,5 мл складає 12,4 %. Крім того, у категорії присутні контейнери з об'ємом наповнення у 1,7; 0,5; 0,45; 0,4; 0,3; 0,25 та 0,2 мл, які у сумарному відношенні займають частку на рівні 5,5 %. Слід зазначити, що однодозове пакування у 18 % випадків від загальної кількості зареєстрованих очних ЛЗ використовується при лікуванні глаукоми. Щодо матеріалу первинного пакування, який представлено двома категоріями (скло та полімер), переважна